

Záštitu nad 16. ročníkom Roma Spirit prevzal
prezident Slovenskej republiky Peter Pellegrini
a verejný ochranca práv Róbert Dobrovodský.

24. november 2024
Slovenský rozhlas
Bratislava

— *oceňuje* — *inšpiruje* — *spája* —

MAGDALÉNA ROTHOVÁ
moderátorka večera

STANO DANIEL
moderátor večera

RICCO ŠARKOZI
spevák a finalista Roma Spirit 2018
v Kategórii Kultúra

BARBORA BOTOŠOVÁ
huslistka, hudobná producentka
a skladateľka, laureátka ocenenia Roma
Spirit 2023 v kategórii Kultúra

**KATKA KOŠČOVÁ
& DANIEL ŠPINAR**
spevák a klavirista, dvaja
intepreti a hudobní spolupracovníci

LUCIA HURAJOVÁ
slovenská herečka
a moderátorka

AGATA SIEMASZKO
poľská speváčka

DIVÉ MAKY
mimoriadne nadané rómske
deti štipendijného programu

JAN BENDIG
český spevák

ANASTASIJA MELENCOVA
výtvarníčka, pedagogička a popredná
predstaviťka charkovskej školy
animácie pieskom

MICHELLE BOBEKOVÁ
slovenská speváčka

a Ernest Kováč, Alexandra Bartošová, Timea Kósová, Patrik Šarkozi, Eugen Botoš,
Pavol Bereza, Drahoslav Bango, Juraj Raši, Marcel Comendant a ďalší.

Roma Spirit 2024 odvysielala Slovenská televízia **5. decembra o 20:10 na :2**

Vážené dámy, vážení páni,
milí priatelia,

s veľkou radosťou vás vítame na 16. ročníku udeľovania ocenení Roma Spirit, ktoré každoročne vytvára jedinečný priestor na verejné uznanie odvahy, odhodlania a statočnosti. Roma Spirit vznikol ako oslava činov a iniciatív, ktoré dokazujú, že spolupatričnosť a uvedomenie si spoluzodpovednosti pri snahe vytvoriť lepší svet sú, zdá sa, nevyčerpatelné.

Dnes, viac ako kedykoľvek predtým, vnímame potrebu vzájomného porozumenia a prejavu ľudskej lásky v každodennom živote. Roma Spirit je o odhodlaní konať, odvahe nevzdať sa, aj o statočnosti vytrvať. V konkrétnych aktivitách dokazuje, že ľudskosť v ľuďoch sa nedá zastaviť.

Preto si nesmierne vážim a som hrdá, že sa nám spoločne darí budovať tradíciu, ktorá prináša do našej spoločnosti pozitívne príklady a inšpirácie prinášajúce zmenu.

Verím, že tento ročník Roma Spirit bude opäť ukázkou toho najlepšieho, čo v nás je – snahy spojiť sily v porozumení a zlepšiť spoločnosť, v ktorej žijeme. Sme jediní, ktorí to môžu urobiť.

Ďakujeme vám všetkým, ktorí podporujete toto poslanie a prispievate k jeho naplneniu.

Súčtou
Ľubomíra Slušná – Franz

autorka Roma Spirit,
zakladateľka a prezidentka Asociácie pre kultúru,
vzdelávanie a komunikáciu (ACEC)

PAY by square

Podporte Roma Spirit!

Roma Spirit sa uskutočňuje vďaka vašej štedrej podpore a spolupráci. Vaše príspevky nám pomáhajú oslavovať odvažu, inklúziu a spolunažívanie. Skenujte QR kód a pridajte sa k tým, ktorí svojimi činmi prispievajú k pozitívnej zmene.

Ďakujeme, že ste súčasťou Roma Spirit!

www.romaspirit.sk

Ďakujeme všetkým, ktorí svojimi činmi vytvárajú mosty porozumenia, budujú vzájomný rešpekt a posilňujú komunitné väzby. Ich úsilie obohacuje našu spoločnosť a posúva nás bližšie k inkluzívnej a prosperujúcej spoločnosti.

MIMOVládna ORGANIZÁCIA (s. 4)

Ocenenie za aktivity realizované občianskym združením, asociáciou, nadáciou, neziskovou organizáciou, záujmovým združením alebo inou mimovládnu organizáciou.

- Alternatíva – centrum nezávislého života, n.o., Lučenec
- Gaštanový koník, Snina
- Potravinová banka Slovenska, o.z., Lipany

SPOLOČNOSŤ A ZAMESTNÁVATEĽ (s. 7)

Ocenenie za aktivity realizované firmou, podnikateľským subjektom, organizáciou alebo inštitúciou, ako napr. materská škola, univerzita, výskumné pracovisko.

- Deaf Group s.r.o., Veľký Krtíš
- Dušan Deme, Lučenec
- Základná škola Zlaté Klasy

KATEGÓRIA OBEC A MESTO (s. 10)

Ocenenie pre obce, mestá a územné celky, ktoré sa prostredníctvom samospráv, spoločnou snahou pričínili k dôstojnému postaveniu rómskej komunity a prispeli ku spokojnému spolunažívaniu.

- Bôrka
- Budimír
- Kesovce

KATEGÓRIA OSOBNOSŤ (s. 13)

Ocenenie pre jednotlivca, ktorý svojou činnosťou dlhodobo prispieva, resp. prispel, k zlepšeniu situácie rómskej komunity a rozvoju medzikultúrneho dialógu.

- Annamária Kaločaiová, Bratislava
- Ján Deme, Rimavská Sobota
- René Lužica, Bratislava

KATEGÓRIA MÉDIÁ (s. 16)

Ocenenie pre novinára, masmédiu alebo iné prostriedky masovej komunikácie, ktoré šíria objektívne, vyvážené informácie, či iným výrazným spôsobom prispievajú ku porozumeniu a rešpektu v spoločnosti.

- Tomáš Csicsó, Bratislava
- Základná škola Drienovce
- Zuzana Uhalová, Pozdišovce

KATEGÓRIA KULTÚRA (s. 19)

Ocenenie pre jednotlivca alebo organizáciu za celoživotnú aktívnu snahu a/alebo realizáciu aktivít hodných osobitého zreteľa, ktoré prispievajú k pozitívnej prezentácii, zachovaniu alebo rozvoju rómskej kultúry a identity.

- Monika Vontszemüová, Bratislava
- Oľga Bodorová, Rimavská Sobota
- Trio Patkolo, Bratislava

KATEGÓRIA ČIN ROKA (s. 22)

Ocenenie Čin roka je špeciálne ocenenie za zreteľa hodný čin, ktorý prispel k záchrane života alebo zlepšil kvalitu života jednotlivca alebo komunity alebo je iným spôsobom výnimočný.

- Daniela Bernatová, Kamenná Poruba
- Ján Polhoš, Huncovce
- Aktivistky z Jarovnic a Hermanoviec

ODBORNÁ POROTA (s. 25)

POROTA ČIN ROKA (s. 27)

Alternatíva – centrum nezávislého života, n.o. LUČENEC

Nominácia za dlhodobú podporu mladých ľudí so znevýhodnením pri prechode do aktívneho spoločenského a pracovného života. V rámci programu Zo školy do života organizácia poskytuje komplexnú podporu cez vzdelávanie, pracovnú asistenciu a spoluprácu so zamestnávateľmi.

Hlavným poslaním organizácie je uľahčiť mladým ľuďom prechod z izolácie do aktívneho spoločenského a pracovného života a podporiť ich úspešnú integráciu. Aktivity zameriavajú na podporu mladých ľudí so zdravotným a sociálnym znevýhodnením, pričom prioritnou cieľovou skupinou sú mladí vo veku 17 až 29 rokov z rómskych komunít.

V rámci Tranzitného programu Zo školy do života organizácia ponúka komplexnú podporu, ktorá zahŕňa neformálne vzdelávanie, asistenciu priamo na pracoviskách a úzku spoluprácu so zamestnávateľmi. Program umožňuje klientom rozvíjať pracovné návyky, zlepšovať sociálne zručnosti a lepšie sa orientovať na pracovnom trhu. Asistenti poskytujú podporu priamo na pracoviskách, pomáhajú pri adaptácii, nadobúdani pracovných skúseností a zabezpečujú bezpečné prostredie na ich rozvoj. Aktivity dopĺňajú o právne poradenstvo a tréning finančnej gramotnosti, čím sa výrazne zvyšujú šance klientov na dlhodobé pracovné uplatnenie a zlepšenie kvality života klientov aj ich rodín.

Za svoju priekopnícku činnosť získala organizácia viacero ocenení, vrátane Národnej ceny kariérového poradenstva, čo potvrdzuje úspešnosť programu Tranzitná prax – cesta k zamestnaniu ako modelu podporovaného zamestnávania. Organizácia je kľúčovým partnerom projektov na podporu zamestnávania zdravotne znevýhodnených osôb, ako je napríklad Profesia Lab.

Do budúcnosti má organizácia ambíciu legislatívne zakotviť Tranzitný program ako sociálnu službu a posilniť svoju udržateľnosť rozšírením partnerstiev a realizáciou ďalších projektov. Svojou činnosťou prináša mladým ľuďom so znevýhodnením nové životné perspektívy, stabilitu a príležitosť stať sa plnohodnotnými členmi spoločnosti.

„Pre našich klientov je kľúčové, aby neboli negatívne hodnotení a posudzovaní. V živote potrebujú mať okolo seba ľudí, pri ktorých môžu byť sami sebou. Úprimným, ľudským prístupom a záujmom im vytvárame dôverné prostredie.“

– Ivana Šufliarska, tímlíderka

Gaštanový koník

SNINA

Nominácia za dlhoročné systematické aktivity v oblasti ranej starostlivosti vrátane prevádzky denného centra pre deti a rodičov. Organizácia šíri osvetu o ranom detskom vývine a prináša praktické vedomosti rodičom aj z marginalizovaných komún.

Už od roku 2015 sa združenie zameriava na poskytovanie kvalitnej ranej starostlivosti deťom do siedmich rokov a ich rodinám. Prioritne podporuje sociálne a zdravotne znevýhodnené skupiny, pričom kladie dôraz na marginalizované komunity v okrese Snina.

Začiatky organizácie boli spojené s mimoškolskými aktivitami detí zo sociálne znevýhodnených rodín. Postupne aktivity rozšírili o komunitnú a školskú záhradu, tvorivé dielne pre deti a seniorov, a napokon na poskytovanie komplexných služieb v oblasti včasnej intervencie.

Od roku 2020 sa intenzívne venujú poskytovaniu ranej starostlivosti v rodinách z marginalizovaných komún a na pomoc deťom a rodinám, ktoré utiekli pred vojnou na Ukrajinu. V rámci aktivít zapájajú miestnych obyvateľov, zamestnávajú rómske ženy a podporujú ich integráciu. Ich inkluzívne projekty prepájajú rôzne generácie a komunity, čím vytvárajú priestor pre dialóg a vzájomnú pomoc.

V súčasnosti Gaštanový koník zamestnáva desať ľudí a spolupracuje s rómskymi ženami, ktoré zapája ako asistentky v ranej starostlivosti, čím vytvárajú nové vzory pre deti z generácie chudoby. Svoje aktivity zameriavajú najmä na deti, ľudí so zdravotným znevýhodnením, rodiny v núdzi, a to bez rozdielu veku či pôvodu. Prepájajú rôzne skupiny ľudí – seniorov, deti, Rómov a Nerómov. Do programov združenia sa zapájajú aj dobrovoľníci, pričom v roku 2024 na jednej akcii ich pomáhala viac ako štyridsať.

Ranú starostlivosť a včasnú intervenciu realizujú nielen v Snine, ale aj v okolitých obciach, ako sú Stakčín, Ublá a Ulič. Združenie poskytuje pomoc na individuálnej báze a s veľkým dôrazom na inklúziu.

„Aktivity, do ktorých sa pustíme, prináša život sám. Sú autentické, nevymýšľame si bezhlavé a nesplniteľné akcie. Aktérmi sú obyčajní ľudia z okolia. Nepracujeme s drahými pomôckami, ale vyrábame si ich sami. Pri každej práci sa vyhýbame rozdávaniu chleba, ale snažíme sa ľudí učiť chlieb piecť.“

– Jana Karľová, zakladateľka Gaštanového koníka

Potravinová banka Slovenska, o.z.

LIPANY

Nominácia za dlhoročnú činnosť pri skladovaní a distribúcii darovaných potravín organizáciám pomáhajúcim ľuďom v materiálnej núdzi. Osobitne za prínos v organizácii potravinových zbierok a šírenie povedomia o neplytvaní potravinami.

Organizácia založená v roku 2005 je v súčasnosti kľúčovým aktérom v boji proti plytvaniu potravinami a podpore ľudí v núdzi na Slovensku. Prostredníctvom darcovstva a dobrovoľníctva spája širokú komunitu, ktorá zbiera prebytočné potraviny od obchodných reťazcov, reštaurácií, verejných jedální a poľnohospodárov. Tieto potraviny následne distribuuje prostredníctvom partnerských organizácií, aby sa dostali k tým, ktorí ich najviac potrebujú.

Logistickú sieť organizácie pokrýva celé Slovensko. Distribučné miesta v mestách ako Košice, Nitra a Lučenec umožňujú efektívne reagovať na darcovské ponuky, pričom do troch hodín dokáže organizácia zabezpečiť prevoz potravín kdekolvek v krajine. Vďaka spolupráci so 650 obchodnými prevádzkami, viac ako 140 dobrovoľníkmi a podpore miestnych komún zvláda banka riešiť komplexné výzvy spojené s distribúciou pomoci.

Organizácia sa angažuje aj v legislatívnej oblasti, kde dosiahla významný úspech v podobe zrušenia DPH z darovaných potravín. Tým nielen zjednodu-

šila darovanie, ale zároveň podporila ekologické riešenie, ktoré pomáha znížiť množstvo potravinového odpadu.

V roku 2023 distribuovali viac než 7,6 milióna kilogramov potravín v hodnote vyše 6 miliónov eur. Od roku 2011 to predstavuje už viac ako 39 miliónov kilogramov nezávadných potravín, ktoré by inak skončili ako odpad. Svojimi aktivitami organizácia nielen zmierňuje hlad, ale aj posilňuje solidaritu v spoločnosti a prispieva k ochrane životného prostredia, čím vytvára udržateľný model pomoci ľuďom v núdzi. Napriek tomu, že aktivity organizácie pomáhajú zlepšovať životy tisícov ľudí, čelí výzve ako zabezpečiť pravidelné finančné zdroje na udržanie svojej infraštruktúry a skladov.

„Na činnosti Potravinovej banky Slovenska sa podieľajú stovky dobrovoľníkov, darcov a podporovateľov. Bez nich by tento projekt nemohol fungovať.“

– Marko Urdzik, zakladateľ organizácie

Deaf Group s.r.o.

VELKÝ KRTÍŠ

Nominácia za aktivity sociálneho podniku, ktorý podporuje zamestnávanie osôb s nízkou kvalifikáciou a zdravotným znevýhodnením v regióne s vysokou nezamestnanosťou. Vedenie spoločnosti, spolu s tímom, zabezpečuje potrebné ústretové a podporné pracovné prostredie.

Spoločnosť sa svoju činnosť orientuje na vytváranie pracovných príležitostí pre ľudí so zdravotným postihnutím, vrátane nepočujúcich, Rómov a jednotlivcov s nízkou kvalifikáciou alebo bez predchádzajúcich pracovných skúseností. Dlhodobo podporuje inklúziu a zamestnanosť v okrese Veľký Krtíš, ktorý patrí medzi regióny s najvyššou mierou nezamestnanosti.

Firma pôvodne vznikla pod názvom Deaf Kebab a zamestnávala prevažne nepočujúcich, čo vychádzalo zo skúseností jej spoluzakladateľa, ktorý je sám nepočujúci. Postupom času sa podnik rozšíril o ďalšie prevádzky, vrátane pizzerií a služieb rozvozu jedál, čím otvorili dvere aj pre ďalších zamestnancov z marginalizovaných skupín.

Práca s Rómami a zdravotne postihnutými si vyžaduje trpezlivý prístup a inovatívne riešenia. Svojich zamestnancov podporujú v rozvíjaní pracovných návykov a poskytujú potrebné poradenstvo s cieľom podporiť integráciu zamestnancov do pracovného aj sociálneho života. Pomáhajú riešiť výzvy, ako je zadĺženosť. Aktívne investujú do dlhodobého vzdelávania, vrátane kurzov posunko-

vého jazyka pre kolegov a zákazníkov.

V súčasnosti spoločnosť zamestnáva približne 100 ľudí, z toho okolo 20 Rómov. Napriek výzvam, ako protesty niektorých zákazníkov kvôli obsluhu Rómami, spoločnosť pevne presadzuje hodnoty inklúzie, čím aktívne mení spoločenské vnímanie znevýhodnených komún.

Za svoje aktivity získali viacero ocenení, ako napríklad Dobrý podnikateľ roka a Zamestnávateľ bez predsudkov. Spoločnosť plánuje aj naďalej rozširovať svoje aktivity zamerané na podporu integrácie zdravotne a sociálne znevýhodnených osôb a pokračovať v budovaní inkluzívneho prostredia, ktoré umožňuje ľuďom naplno rozvíjať svoj potenciál.

„Dávame šancu všetkým ľuďom bez rozdielu. To, či u nás pracujú, je už len v ich rukách. Niektorí ostávajú, iní prechádzajú dobre pripravení na inú pracoviská. Radi počujeme, keď nášho bývalého zamestnanca chvália v novom zamestnaní.“

– Ľubica Šarinová, matka majiteľa firmy

Dušan Deme

LUČENEC

Nominácia za aktívne zamestnávanie nízkokvalifikovaných a dlhodobo nezamestnaných osôb z marginalizovaných komún, čo výrazne prispieva k zlepšeniu ich životnej úrovne. Za vytrvalé motivovanie zamestnancov k rozvoju pracovných a sociálnych zručností.

Dušan Deme je podnikateľ, ktorý sa špecializuje na gastronómiu, pekárenskú a cukrárenskú výrobu, pričom kladie dôraz na tradičné ručné postupy a kvalitu. Jeho firma sa stala známou nielen svojimi výrobkami, ale aj podporou zamestnávania nízkokvalifikovaných a dlhodobo nezamestnaných ľudí. Stabilné pracovné prostredie a pravidelnú mzdu poskytuje 35 pracovníkom.

Tri hlavné prevádzky firmy – cukrárenská výroba, pekárenská výroba a vývarovňa – sa venujú ručnej výrobe cukroví, pečiva a príprave jedál pre reštaurácie a domácnosti v Lučenci. Produkty sú distribuované aj priamo zákazníkom, čím spoločnosť zabezpečuje lokálny prístup k čerstvým a kvalitným potravinám. Vďaka nízkej fluktuácii pracuje vo firme veľká časť zamestnancov dlhodobo, pričom niektorí sú súčasťou tímu už viac ako 13 rokov.

Dušan Deme zdôrazňuje význam pracovnej disciplíny, ktorá zamestnancom umožňuje rozvíjať nielen svoje odborné zručnosti, ale aj zlepšovať svoje sociálne postavenie.

Pred viac ako desaťročím začínal Dušan Deme s výrobou produktov vlastnými rukami. Z pôvodne hudobníka sa postupne stal uznávaný podnikateľ. Z malej výroby vybudoval stabilnú firmu, ktorá je dnes jedným z najvýznamnejších zamestnávateľov marginalizovaných skupín v regióne.

Dlhodobým cieľom jeho spoločnosti je zachovať stabilitu a pracovné miesta aj napriek výzvam, akými sú rastúce náklady a zmeny v ekonomickom prostredí. Dušan Deme zdôrazňuje dôležitosť zodpovednosti voči svojim zamestnancom, ktorým poskytuje férové príjmy a stabilné pracovné podmienky. Verí, že ich oddanosť firme, spolu s jeho vlastnou vytrvalosťou a nasadením, sú základom úspechu a dlhodobej prosperity firmy.

„Obetujem veľa času a energie tomu, aby to všetko išlo a zvládlo sa to. Ono to nefunguje samo od seba. Vo firme som od rána od šiestej, končím večer o siedmej, nemôžem ísť ani na dovolenku. Keď niekedy trochu poľavím, tak ma to potom dobehne. Musím tam byť.“

– Dušan Deme, podnikateľ

Základná škola Zlaté Klasy

ZLATÉ KLASY

Nominácia za inovatívne aktivity a otvorený multikultúrny prístup prospešný pre žiakov, rodičov aj zamestnancov. Za budovanie inkluzívneho prostredia, ktoré podporuje spoluprácu vo vzdelávaní medzi žiakmi, pedagogickými aj nepedagogickými zamestnancami.

Základná škola sa nachádza na národnostne zmiešanom území a vyniká svojim inovatívnym prístupom k vzdelávaniu a podpore inklúzie. Vedenie školy sa snaží vytvárať bezpečné prostredie, ktoré akceptuje rôznorodosť a rešpektuje individuálne potreby všetkých žiakov. Škola aktívne pracuje na rozvoji vzájomnej tolerancie a porozumenia medzi rôznymi komunitami, pričom kladie dôraz na formovanie inkluzívneho tímu pedagógov a nepedagogických zamestnancov.

Jedinečnosť ZŠ Zlaté Klasy spočíva v tom, že ako jediná štátna škola sa v nezvyčajne vysokom počte, až 18 zamestnancov, zúčastnila na vzdelávacom programe v oblasti histórie a jazyka rómskej národnosti, s cieľom podporiť inkluzívne vzdelávanie. Aktivity školy, ako sú športové podujatia, kultúrne akcie, Vianočné trhy, či Deň Zeme, slúžia nielen na vzdelávanie, ale aj na posilňovanie spolupatričnosti a spolupráce medzi žiakmi, rodičmi a širšou komunitou.

Pozitívne zmeny, ktoré ZŠ Zlaté Klasy prináša, je vidieť nielen v rámci školy, ale aj mimo nej. Pra-

videlné teambuildingy, workshopy a vzdelávacie aktivity podporujú nielen profesijný rast učiteľov, ale aj zlepšenie vzťahov medzi zamestnancami. Dôležitou súčasťou práce školy je aj zapojenie rodičov a verejnosti do školských aktivít, čím sa podporuje budovanie vzájomného rešpektu a spolupráce.

Vďaka týmto aktivitám škola nielen vzdeláva, ale aj formuje budúcu generáciu, učí ju kriticky myslieť, analyzovať a riešiť problémy. Zlaté Klasy sú príkladom toho, ako môže otvorený a inkluzívny prístup vo vzdelávaní prispieť k pozitívnym zmenám v spoločnosti.

„Všetky aktivity, ktoré organizujeme, sledujú prepojenosť s každodenným životom a prípravou našich žiakov na život. Formujú ich kritické myslenie, sociálne zručnosti, charakterové a vôľové vlastnosti. Rôznorodosť aktivít ponúka príležitosť každému dieťaťu. Radosť, ktorú prostredníctvom týchto aktivít deti zažívajú, má byť podnetom k poznávaniu a formovaniu zodpovednosti voči sebe i svojmu okoliu.“

– Eva Danišová, riaditeľka

Bôrka

Nominácia za aktívnu snahu o zlepšovanie podmienok pre všetkých obyvateľov, so zameraním na integráciu rómskej komunity. Účasťou na rôznych projektoch a spájaním duchovných hodnôt s modernými výzvami, obec vytvára funkčný model, ktorý ďalej inšpiruje.

Obec, ktorá sa nachádza v srdci Národného parku Slovenský kras, je ukázkovým príkladom efektívnej integrácie rozmanitých komunít a zlepšovania životných podmienok svojich obyvateľov. S populáciou 650 ľudí, z ktorých 80 % tvoria Rómovia a zvyšok Maďari a Slováci, dokazuje, že inklúzia a spolupráca sú kľúčom k úspechu.

Práca na inkluzívnych projektoch v obci začala už v roku 1990, pričom miestna samospráva a komunita spoločne prekonávajú spoločenské a hospodárske bariéry. Jedným z najvýznamnejších úspechov je výstavba nového pavilónu materskej školy, ktorá zvýšila kapacitu o 22 miest a umožnila prístup k vzdelávaniu väčšiemu počtu detí. Zároveň, v spolupráci s organizáciou Projekt DOMov obec spustila program výstavby rodinných domov, ktorý zlepšuje dostupnosť bývania pre miestnych obyvateľov. Do roku 2024 sa podarilo dokončiť tri domy a ďalšie dva sú v procese výstavby.

Dôležitým pilierom rozvoja je podpora zamestnanosti a rozvoj zručností miestnych obyvateľov. V roku 2024 obec odštartovala projekt Rozvojové

tímy, ktorý poskytol pracovné príležitosti pre šesť miestnych obyvateľov.

Obec sa neustále snaží o modernizáciu infraštruktúry a zvýšenie kvality života svojich obyvateľov. Plány do budúcnosti zahŕňajú pokračovanie v bytovej výstavbe, budovanie kanalizácie, zriadenie základnej školy pre nižšie ročníky a zlepšenie služieb pre seniorov. Tieto ambiciózne aktivity financuje obec z kombinácie miestnych zdrojov a podpory od Úradu vlády SR, ministerstiev a neziskových organizácií.

Vďaka ústretovému prístupu a ochote čeliť výzvam v prospech celej komunity sa Bôrka stala inšpiráciou pre ďalšie samosprávy na Slovensku.

„Považujeme za veľmi dôležité, aby v našej obci každá osoba mala rovnaké zaobchádzanie a rovnaké príležitosti v živote, lebo si uvedomujeme, že len takýmto spôsobom dokážeme zabezpečiť mierové spolunažívanie našich občanov.“

– Vojtech Ičo, starosta

Budimír

Nominácia za inkluzívny prístup k zlepšovaniu životných podmienok, od budovania školy až po prevádzkovanie sociálneho podniku. Obec ukazuje, že dôsledné začleňovanie a spolužitie sú možnou cestou pre každú komunitu a inšpiráciou pre iné obce.

Obec Budimír sa môže pochváliť inovatívnym a aktívnym prístupom k zlepšovaniu životných podmienok svojich obyvateľov. Využíva na to sociálny podnik Budimírske služby, s. r. o., ktorý založili v roku 2018. Tento podnik patrí medzi prvé obecné podniky na Slovensku a jeho činnosť prispieva k riešeniu zamestnanosti ľudí zo sociálne znevýhodneného prostredia, predovšetkým Rómov z okolia. Zamestnáva množstvo ľudí, ktorí predtým čelili dlhodobej nezamestnanosti a umožňuje im získať stabilný príjem a pracovné zručnosti.

Podnik sa podieľal na realizácii viacerých dôležitých projektov v obci, ako sú stavby a rekonštrukcie verejných budov, revitalizácia pamiatok, výstavba športových a kultúrnych zariadení. To viedlo k zlepšeniu infraštruktúry a skvalitneniu života všetkých obyvateľov. Zároveň, zamestnanci podniku začali využívať nadobudnuté zručnosti aj na zlepšenie úrovne vlastného bývania, čím sa posilňuje ich ekonomická a sociálna integrácia.

Budimír prostredníctvom sociálneho podniku nielenže poskytuje pracovné príležitosti, ale aj

zlepšuje spolužitie medzi majoritou a rómskou komunitou. Obec vytvára atmosféru inklúzie, kde všetci obyvatelia bez ohľadu na pôvod majú príležitosť zapojiť sa do budovania lepšej spoločnosti. Tento prístup ukazuje, že aj menšie obce môžu hrať kľúčovú úlohu pri budovaní súdržných a inkluzívnych komunit a slúžia ako príklad pre ďalšie samosprávy.

„Obec zamestnáva Rómov aj na služby ako vývoz zeleného odpadu na zberný dvor, orezy drevín v záhradách, kosenia pozemkov a rôzne práce pre pomoc občanom v pokročilom veku pri udržiavaní domácnosti. Na začiatku sa Budimírcania pozerali na zamestnávanie Rómov cez zdvihnuté obočie. Bola tam nedôvera. Ale dnes našich Rómov poznajú po mene a majú s nimi dôverný vzťah. Oni k nám do obce nechodia len pracovať. Zúčastňujú sa aj rôznych akcií, kde sa môžu zabaviť a byť súčasťou aj inej komunity, ako tej kde bývajú.“

– Vojtech Staňo, starosta

Kesovce

Nominácia za odhodlaný prístup k riešeniu hospodárskych výziev cez obnovu miestnej infraštruktúry vlastnými silami. Obec dokazuje, že systematické malé kroky vedú k viditeľným zlepšeniam. Stáva sa tak inšpiráciou pre ostatné obce, ako zlepšovať životné podmienky s minimálnymi zdrojmi.

Obec ležiaca v okrese Rimavská Sobota, je príkladom, ako malé postupné kroky dokážu zmeniť komunitu. S 90 % rómskeho obyvateľstva a len 300 obyvateľmi čelí obec dlhodobu náročnej ekonomickej situácii. Od nástupu starostu v roku 2022 sa však vydali cestou obnovy a rozvoja. Vďaka podpore projektov Úradu práce a aktívnemu zapojeniu občanov do svojopomocných prác obec prešla výraznou premenou.

Medzi kľúčové projekty patrila obnova miestnej infraštruktúry, čistenie verejných priestorov, opravy domov a sociálnych bytoviek, či výstavba novej autobusovej zastávky. Obec sa zamerala aj na estetické úpravy, ako vymaľovanie fasád kultúrnych objektov, opravy mostov a skrášľovanie verejných priestranstiev kvetinovými záhonmi. Súčasťou transformácie sa stali tradičné komunitné podujatia, ktoré prispievajú k posilneniu súdržnosti obyvateľov.

V roku 2024 Kesovce oslávili významný milník – otvorenie zvonice a prvý ročník ROMA FEST-u, ktoré sa stali symbolmi obnovení identity a aktívneho komunitného života.

Transformácia obce však nie je len o infraštruktúre. Hlavným prínosom je zlepšenie kvality života a zvýšenie sebadôvery miestnych obyvateľov. Spoločná práca na projektoch posilnila vzájomné vzťahy a podporila inklúziu, pričom členovia miestnej samosprávy, všetci z radov Rómov, zohrali kľúčovú úlohu v rozvoji obce. Kesovce tak predstavujú model úspešného spolužitia a inkluzívneho prístupu.

Do budúcnosti obec plánuje výstavbu verejného vodovodu, kanalizácie, nového športového ihriska, škôlky a Domu smútku. Úsilie občanov Kesoviec prinieslo nový impulz, prinavrátilo miestnym hrdosť na svoje korene a stalo sa symbolom toho, že aj malé kroky môžu viesť k veľkým zmenám.

„Naším obyvateľom sa vrátila ľudská dôstojnosť. Kesovce boli zanedbaná dedina, bola hanba povedať, že som z Kesoviec. Teraz sme dospeli k tomu, že sa nehanbia povedať, odkiaľ pochádzajú. Sú na svoj pôvod právom hrdí.“

– Ján Szajkó, starosta

Annamária Kaločaiová

BRATISLAVA

Nominácia za osobitný prístup k sociálnemu poradenstvu a k podpore pre ľudí v núdzi. S maximálnym nasadením a empatiou vytvára bezpečné prostredie, v ktorom klienti nachádzajú útočisko a oporu. Jej práca zásadne prispieva k boju proti chudobe a predsudkom.

Sociálna pracovníčka a koordinátorka nízkoprahového centra pre ľudí bez domova v Bratislave poskytuje odborné sociálne poradenstvo, pričom kladie dôraz na ľudskosť a profesijnú etiku. Svoju prácu nevníma len ako povolanie, ale ako životné poslanie – pomáhať ľuďom na okraji spoločnosti a ponúkať im pocit bezpečia, úcty a prijatia.

Pochádzajúc z regiónu Veľkých Teriakoviec, kde sociálne služby takmer neexistujú, našla svoje miesto po ukončení štúdia na Univerzite Komenského v občianskom združení Vagus. Od roku 2019 pôsobí v centre, ktoré denne poskytuje útočisko približne 130 ľuďom. Vďaka svojmu citlivému a empatickému prístupu dokáže klientov sprevádzať náročnými životnými situáciami a motivovať ich k budovaniu dôstojného života.

Jej pracovné metódy zahŕňajú nielen sociálne poradenstvo, ale aj kreatívne aktivity a podporné skupiny, ktoré klientom pomáhajú nachádzať novú perspektívu. Okrem priamej práce s ľuďmi bez domova sa aktívne venuje vzdelávaniu kolegov a prispieva k odborným diskusiám, kde upozorňuje

na potreby marginalizovaných skupín. Za svoj najväčší úspech považuje budovanie dôvery a vzťahov s klientmi, ktorí ju vnímajú ako spoľahlivú oporu.

Jej činnosť predstavuje významný prínos v oblasti sociálnej práce, pričom sa usiluje o odstránenie predsudkov, budovanie porozumenia a realizáciu reálnych integračných krokov pre ľudí na okraji spoločnosti. Plánuje sa ďalej vzdelávať v terapeutickú oblasť, aby mohla poskytovať klientom hlbšiu psychologickú podporu a pomáhať im efektívnejšie prekonávať životné výzvy.

„Pracujem s ľuďmi, ktorí nezažili prijatie, prežili traumy a vo svojom živote fungujú s nálepkou, ktorú sami nevedia prelepiť. Pomoc pre mňa znamená posun – a to je dobre odvedená, profesionálna práca. Keď za mnou klient príde a povie mi skutočný dôvod, prečo sa nedostavil na dohodnuté stretnutie, vtedy si poviem, že svoju prácu robím správne. Pretože presne tam sa začína priestor na budovanie prijatia.“

– Annamária Kaločaiová, sociálna koordinátorka

Ján Deme

RIMAVSKÁ SOBOTA

Nominácia za inšpiratívny osobný príbeh a vytrvalosť, ktoré ho priviedli k povolaniu očného lekára. Svoju prácou stavia mosty medzi ľuďmi a búra predsudky. Jeho životný príbeh dáva nádej a je dôkazom, že úspech je o zdolávaní výziev a odhodlaní ísť za svojim cieľom.

Ján Deme je inšpiratívny mladý lekár, ktorý svojím osobným príbehom a profesijným úspechom otvára nové možnosti pre ľudí z marginalizovaných komunit a pomáha búrať stereotypy o tom, čo môže jednotlivec dosiahnuť. Pochádza z obce Klenovec, kde ho v snahe o lepší život podporovalo rodinné zázemie a vzory, najmä jeho príbuzní pôsobiaci v medicíne. Vďaka vlastnému úsiliu a podpore komunity sa stal jedným z mála lekárov s rómskym pôvodom na Slovensku.

Svoje vzdelanie začal na Lekárskej fakulte v Košiciach a dnes pôsobí ako očný lekár v Rimavskej Sobote, kde sa pripravuje na atestáciu. Popri práci sa zapája do aktivít organizácie Divé Maky, ktorá podporuje talentované rómske deti a svoje skúsenosti odovzdáva mladým s cieľom povzbudiť ich, aby si plnili svoje sny napriek nepriaznivým podmienkam. Verí, že každý, bez ohľadu na sociálne zázemie, môže dosiahnuť významné úspechy, ak má podporu a motiváciu.

Demeho práca a jeho prístup k pacientom ukazujú, že zdravotná starostlivosť by mala byť dostupná

všetkým a že pochopenie individuálnych potrieb je kľúčom k budovaniu dôvery medzi majoritou a minoritou. Je presvedčený, že vnímanie rómskej komunity sa môže zmeniť práve prostredníctvom pozitívnych príkladov. Svoju odbornou prácou, účasťou na workshopoch a aktivitách pre mladých dokazuje, že úspech je dosiahnuteľný aj pre tých, ktorí sa musia v spoločnosti presadiť vlastným úsilím.

Do budúcnosti má ambíciu rozvíjať svoje odborné zručnosti, dokončiť špecializáciu v odbore oftalmológie a ďalej pomáhať nielen v zdravotníctve, ale aj formou motivácie a osvety pre mladé generácie, či už rómske alebo nerómske. Demeho životný príbeh je dôkazom, že cielavedomosť, odvaha prekračovať hranice komfortnej zóny a odhodlanie, môžu meniť nielen jednotlivé životy, ale aj celé komunity.

„Moja profesijná činnosť môže slúžiť ako vzor, že aj človek s rómskym pôvodom môže dosahovať dobré výsledky v živote a začleniť sa do nerómskej komunity.“

– Ján Deme, očný lekár

René Lužica

BRATISLAVA

Nominácia za dlhodobú výskumnú a publikačnú činnosť o rómskych komunitách na Slovensku. Odborná etnologická práca a publikácie pomáhajú destigmatizovať Rómov a odstraňovať predsudky, čím významne prispievajú k autentickému a pravdivému obrazu tejto menšiny.

René Lužica je významná osobnosť s dlhoročnou vedecko-výskumnou činnosťou, ktorá sa zásadne zameriava na rómsku problematiku na Slovensku. Jeho práca predstavuje kľúčový prínos k hlbšiemu porozumeniu kultúry, histórie a spoločenského postavenia rómskej komunity.

Záujem o rómsku tematiku sa u neho formoval už počas štúdií, keď narazil na literatúru o Rómoch a uvedomil si výrazný nedostatok poznatkov a množstvo zaužívaných stereotypov. Tento záujem prerástol do osobného záväzku, ktorý sa prejavil nielen vo vedeckej sfére, ale aj v praktickej činnosti. Ako spolutvorca programu Romale v televízii priblížil život rómskej komunity širšej verejnosti.

Po ukončení pôsobenia v médiách sa vrátil do akademického prostredia, kde sa naplno venoval pedagogickej činnosti a výskumu. Na Trnavskej univerzite pôsobil pod vedením profesora Krčméryho a zároveň vyučoval ako externista na Katedre rómskej kultúry v Nitre. Scenáristickú tvorbu nahradil písaním odborných článkov, štúdií, skript a monografií, ktoré pomáhajú študentom hlbšie pochopiť,

kto sú Rómovia. Čelil aj nesúhlasu, ktorý vnímal ako dôkaz pevne zakorenených kultúrnych stereotypov tradovaných z generácie na generáciu.

René Lužica sa vo svojej práci zameriava najmä na históriu a kultúru Rómov, pričom osobitný dôraz kladie na tému rómskeho holokaustu počas druhej svetovej vojny. Významnou súčasťou jeho kariéry je podpora rómskych študentov a snaha o ich vzdelávanie.

Svojou činnosťou ovplyvňuje študentov, pedagógov a samotné rómske komunity. Osobným nasadením prispieva k zmierňovaniu negatívnych stereotypov a podpore spoločenskej integrácie Rómov, čím významne prispieva k budovaniu tolerantnejšej spoločnosti.

„Na Katedre rómskej kultúry sme presadzovali rovnocenné vzťahy a upozorňovali sme na negatíva kultúrnych stereotypov. V prednáškach som prezentoval interkultúrny dialóg, etické princípy. No a dnes na univerzite máme novú doktorandku – Rómku. Na etike prednášam, ona vedie seminár.“

– René Lužica, etnológ

Tomáš Csicsó

BRATISLAVA

Nominácia za citlivé otváranie dôležitých spoločenských tém, vrátane kultúrnej rozmanitosti prostredníctvom vlastného videokanálu Rovnaký meter, čím na sociálnych sieťach, prispieva k popularizácii hodnotného obsahu širokému publiku.

Tomáš Csicsó vytvára obsah na sociálnych sieťach, pričom jeho najvýznamnejším projektom je videokanál Rovnaký meter, ktorý spustil v roku 2021 na platforme TikTok. Pre jeho viac ako 170 000 sledovateľov vytvára obsah, ktorý sa venuje spoločenským témam, ako sú vzdelávanie a kultúrna inakosť. Pre jeho tvorbu je príznačná autentickosť a búranie stereotypov, najmä tých spojených s rómskou komunitou.

V centre jeho práce stojí mladá generácia, najmä žiaci a študenti. Prostredníctvom videí im pomáha pripravovať sa na dôležité skúšky, ako sú Testovanie 9 a maturita. Obsah je inkluzívny – neoddeľuje rómske a nerómske deti, ale oslovuje celú spoločnosť. Cieľom jeho práce je podporovať porozumenie medzi rôznymi komunitami a prispievať k zlepšeniu postavenia rómskych komunit prostredníctvom vzdelania a zvýšenia verejného povedomia.

Tomášove aktivity majú výrazný dopad na mladú generáciu, ktorej ukazuje, že vzdelanie je kľúčom k úspechu a plnohodnotnému životu. Svoj obsah

orientuje nielen na poučenie, ale aj na motiváciu a podporu sebarealizácie. Do budúcnosti plánuje svoju tvorbu rozšíriť o rozhovory s mladými ľuďmi z rôznych prostredí, aby ďalej prehľboval diskusiu o možnostiach vzdelávania a porozumenia.

Jeho vytrvalosť a jednoznačné zameranie na zlepšenie vzťahov medzi Rómami a Nerómami buduje mosty medzi komunitami. Hoci jeho obsah nie je komerčný, jeho dosah je mimoriadny. Milióny videí a státisíce interakcií dokazujú jeho vplyv. Za posledných 365 dní dosiahol jeho obsah 29 miliónov videí, 2,1 milióna lajkov, 233-tisíc zdieľaní a 143-tisíc komentárov, čím výrazne formuje verejnú diskusiu a inšpiruje k pozitívnym zmenám.

„Pracujem na tom, aby som mladej generácii ukázal, že vzdelanie je niečo, na čom môžu stavať. Že byť influencerom môže mať úplne iný rozmer, než sme na to zvyknutí. Uvedomujem si, že slová majú váhu a dosah. A čím viac ľudí ma sleduje, tým väčšiu mám zodpovednosť.“

– Tomáš Csicsó, videoblogger

Základná škola Drienovec

DRIENOVEC

Nominácia za projekt školskej televízie VIP TV Drienovec, ktorá pútavo rozvíja tvorivosť a mediálne zručnosti žiakov. Inovatívny prístup školy umožňuje deťom zo sociálne znevýhodneného prostredia získať pútavou formou vedomosti, aj cenné skúsenosti a zručnosti.

Inovatívny projekt školského mediálneho kanálu VIP TV ZŠ Drienovec vznikol na základnej škole v malej obci v okrese Košice-okolie. Projekt, spustený v januári 2024, ponúka jedinečný prístup k vzdelávaniu a rozvoju mediálnej gramotnosti žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia. Škola má 273 žiakov, z ktorých mnohé deti sú rómskej národnosti. V rámci projektu sa učia tvorbe obsahu, technickej realizácii a mediálnej komunikácii, čím získavajú cenné praktické skúsenosti.

Cieľom VIP TV je zlepšiť schopnosť žiakov pracovať s informáciami, rozvíjať ich kreativitu a posilňovať sebavedomie prostredníctvom práce s médiami. Programová štruktúra televízie zahŕňa správy zo školského života, reportáže z podujatí, edukatívne materiály a obľúbenú rubriku „Kam na výlet,“ ktorá žiakov zoznamuje s okolím. Projekt zároveň vytvára priestor na vyjadrenie pre žiakov z rómskej komunity, ktorí v ňom prejavujú nadšenie pre kultúru, umenie a šport.

Televízia, ktorá vysiela na mesačnej báze, získala pozitívnu odozvu nielen od žiakov, ale aj od rodičov

a širšej verejnosti. Žiaci si pri natáčaní reportáží osvojili praktické zručnosti potrebné na zodpovedné podávanie informácií a sprostredkovanie vlastného pohľadu na realitu. Tým zároveň pochopili náročnosť a zodpovednosť práce v médiách, čo ich motivuje k ďalšiemu osobnému rozvoju.

VIP TV ZŠ Drienovec má ambiciózne plány. Plánuje rozšíriť spoluprácu s odborníkmi, miestnou materskou školou a ďalšími vzdelávacími inštitúciami v regióne, čím chce prehĺbiť mediálnu výchovu svojich žiakov a poskytnúť im nové príležitosti na rozvoj ich schopností.

„Aj keď nás žiaci vnímajú ako autority, keď sa po vyučovaní schádza štáb VIP TV ZŠ Drienovec, stávame sa rovnocennými partnermi. Spoločne máme jeden cieľ – vytvoriť zábavné, pútavé a kvalitné vysielanie, čo si vyžaduje zodpovedný prístup, vytrvalosť a budovanie pracovnej morálky.“

– Henrieta Lenková,
školská digitálna koordinátorka

Zuzana Uhalová

POZDIŠOVCE

Nominácia za projekt písma Ars Povertica, ktoré je inšpirované rukopisom detí z marginalizovaných komunít. Tento unikátny nápad zdôrazňuje potrebu podpory vzdelávania detí zo znevýhodneného prostredia a význam rozvoja jemnej motoriky už v ranom veku.

Zuzana Uhalová je grafická dizajnérka a absolventka Vysokej školy výtvarných umení v Bratislave, kde sa špecializovala na vizuálnu komunikáciu a dizajn písma. Počas pôsobenia v programe Teach for Slovakia, kde dva roky učila na základnej škole s prevažne rómskymi žiakmi, získala jedinečné skúsenosti, ktoré ju inšpirovali k prepájaniu dizajnu so spoločenskými otázkami.

Roma spirit 2024

Ars Povertica je písomný font, inšpirovaný rukopisom detí z marginalizovaných rómskych komunít. Tento projekt nie je len vizuálnym experimentom, ale aj reflexiou na prekážky, ktoré bránia deťom v rozvoji základných zručností, ako je jemná motorika, nevyhnutná pre nadobúdanie gramotnosti. Font približuje širšej verejnosti skúsenosti detí zo znevýhodnených prostredí a podnecuje diskusiu o podpore vzdelávania, kreativity a inklúzie.

Projekt si získal pozornosť odborníkov i verejnosti, čo Zuzane dodáva motiváciu pokračovať vo

svojej misii. Okrem dizajnu písma vedie kreatívne workshopy s prvkami arteterapie v miestnych komunitách. Prepája skúsenosti z dizajnu a školstva, pričom dizajn vníma ako nástroj, ktorý môže meniť spôsob vzdelávania na Slovensku.

Ars Povertica vzniklo ako osobný projekt na základe skúseností zo školy s vysokým podielom rómskych žiakov. Priama konfrontácia s generačnou chudobou ju motivovala otvárať témy inklúzie, kreativity a vzdelávania prostredníctvom dizajnu.

Hoci pôvodne neočakávala, že projekt získa veľký ohlas, Ars Povertica si našlo širokú podporu, vrátane financovania z Fondu na podporu umenia a Nadácie Tatra banky. Pre Zuzanu Uhalovú je kľúčové, aby písmo našlo praktické využitie a naďalej podnecovalo diskusiu o problémoch a potrebách detí z marginalizovaných komunít.

„Je dôležité majorite sprostredkovať príbehy minority. Otvárať im oči. Lebo empatia je cesta k inklúzii.“

– Zuzana Uhalová, grafická dizajnérka

Monika Vontszemüová

BRATISLAVA

Nominácia za inovatívny prínos v móde a výtvarnom umení. Svojou kolekciou pre ženy s väčšími veľkosťami posilnila inkluzívny dizajn na Slovensku. Tvorba módnej dizajnerky, inšpirovaná rómskou kultúrou, aktívne reprezentuje a popularizuje tento bohatý kultúrny odkaz.

Výtvarné umenie a módný dizajn sa vďaka jedinečnému prístupu Moniky Vontszemüovej obohatili o významné diela, ktoré presahujú hranice Slovenska a rezonujú aj na medzinárodnej scéne. Svojou tvorbou nielen popularizuje rómsku kultúru, ale aj otvára dôležité spoločenské témy. Ako priekopníčka inkluzívneho dizajnu v slovenskom módnom priemysle predstavila kolekciu pre ženy s väčšími konfekčnými veľkosťami, čím spustila diskusiu o telesnej rozmanitosti a sebaakceptácii.

Jej tvorba, silno ovplyvnená rómskymi tradíciami, reprezentuje kultúrne dedičstvo, ktoré sa snaží priblížiť širokej verejnosti. Šperky Moniky Vontszemüovej sú zároveň výrazom jej osobnej identity a spôsobom, ako šíriť kultúrne poslanstvo. Významný milník v jej kariére prišiel s projektom Romade, ktorý spojil jej vášeň pre módu s cieľom podporiť rómsku komunitu a poskytnúť pracovné príležitosti rómskym krajkárkam.

Okrem umeleckej tvorby sa Monika aktívne zapája do sociálnych projektov. V roku 2019 spolu s Katarínou Castrovillou založila občianske združenie

PRO VOBIS a vytvorili projekt 18ON, zameraný na podporu detí z Centier detskej starostlivosti. Prostredníctvom kreatívnych dielní a workshopov pomáhajú týmto deťom získať zručnosti nevyhnutné na úspešný prechod do samostatného života. Monikina práca tak nielen zvyšuje kvalitu života mladých ľudí, ale aj buduje mosty porozumenia medzi rôznymi kultúrami.

Svojimi aktivitami Monika prekročila hranice umenia a módy, čím sa stala významnou osobnosťou v spoločenskej sfére. Jej práca prispieva k pozitívnym zmenám a rozvoju rómskej komunity, pričom inšpiruje verejnosť k prijatiu rozmanitosti.

„Umenie má moc meniť životy a prispievať k sociálnym zmenám.“

– Monika Vontszemüová, módna dizajnerka

Ol'ga Bodorová

RIMAVSKÁ SOBOTA

Nominácia za celoživotný prínos v múzejníctve a etnografii, osobitne za dokumentáciu kultúry Rómov na Gemeri. Jej publikačná činnosť a úsilie o zachovanie kultúrneho dedičstva majú neoceniteľnú hodnotu pre budúce generácie.

Svoj život zasvätila zachovávaní kultúrneho dedičstva Gemersko-malohontského regiónu a s precíznou odbornou starostlivosťou sa venovala dokumentácii kultúr rómskej, maďarskej, slovenskej a židovskej komunity. Po absolvovaní etnológie a folkloristiky na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave nastúpila v roku 1975 do Gemersko-malohontského múzea v Rimavskej Sobote, kde pôsobila 47 rokov, z toho 23 ako riaditeľka.

Pod jej vedením múzeum zhromaždilo vzácne zbierky dokumentujúce tradičný spôsob života v regióne, pričom od roku 1996 sa múzeum pod jej iniciatívu špecializovalo na dokumentáciu rómskej kultúry. Počas tohto obdobia sa do zbierok podarilo získať viac ako 700 artefaktov z rómskeho prostredia a vytvoriť fotoarchív s viac než 5 000 fotografiami. Medzi jej najvýznamnejšie projekty patrila výstava Ľudová architektúra a spôsob bývania Rómov v Gemeri-Malohonte, prezentovaná na Slovensku aj v zahraničí.

Významnou súčasťou jej práce bola organizácia trinástich ročníkov súťaže Romano dživipen,

ktorá povzbudzovala rómske i nerómske deti k umeleckej tvorbe a záujmu o vlastné kultúrne korene. Odbornými prácami, ako Rómska kultúra v Gemeri-Malohonte a Hrnčiarstvo v Šiveticiach, obohatila múzejníctvo a prispela k lepšiemu pochopeniu regionálnych kultúrnych tradícií na Slovensku aj v zahraničí.

Za svoje celoživotné dielo získala viacero ocenení, vrátane Ceny Andreja Kmeťa a Ceny mesta Rimavská Sobota. Svojou vytrvalosťou a odbornými znalosťami prispela k tomu, aby kultúra menšín bola uznávaná ako neoddeliteľná súčasť nášho kultúrneho dedičstva.

„Počas môjho pôsobenia v múzejnej sfére som získala mnoho skúseností, ktoré som odovzdávala kolegom aj návštevníkom múzea. Vôbec prvýkrát v histórii múzea sa od roku 1985 na výstavách zúčastňujú aj Rómovia, najmä na tých, ktoré prezentujú ich vlastnú kultúru. Tento prelom si nesmierne cením a verím, že tento trend bude pokračovať.“

– Ol'ga Bodorová, muzeologička

Trio Patkolo

BRATISLAVA

Nominácia za debutový album Astora Piazzolla, ktorý vyniká netradičným zložením nástrojov, umeleckou interpretáciou a vysokou technickou zručnosťou. Osobitne za výnimočný umelecký prínos a reprezentáciu doma i v zahraničí.

Trio Patkolo, rodinné hudobné zoskupenie, prináša jedinečné interpretácie klasickej hudby, ktoré oslovujú publikum nielen na Slovensku, ale aj v zahraničí. Založené talentovanými hudobníkmi Anabelou, Anikó a Romanom Patkolovými, trio predstavuje spojenie huslí, klavíra a kontrabas, ktoré svojou virtuozitou a umeleckou precíznosťou pridáva klasickým dielam nový rozmer.

Najvýznamnejším počinom tria je debutový album Astora Piazzolla, ktorý obsahuje komorné aranžmány ikonických diel tohto argentínskeho skladateľa, presláveného tangom nuevo. Album, vydaný v spolupráci s Pavlík Records, sa vyznačuje technickou bravúrou a interpretáciami, ktoré oslovujú široké spektrum poslucháčov. V jeho rámci spolupracovali aj s významnými umelcami, ako sú gitaristka Miriam Rodríguez Brülllová a kontrabasista Robert Vizvári, čo prispelo k bohatej a precíznej realizácii projektu.

Členovia tria – Anabela, študentka VŠMU a Slovenskej filharmónie, Anikó, uznávaná korepetitorka a zakladateľka Patkolo Ensemble, a Roman, kon-

trabasový virtuóz a pedagóg na univerzite v Bazeleji – sa inšpirujú rodinnou tradíciou i vzájomnou podporou. Ich spolupráca sa rozvinula na nahrávku dvoch Piazzollových diel, ktoré získali pozitívny ohlas a motivovali k vzniku celého albumu. Album uviedli na koncerte v Zichyho paláci, s generálnym riaditeľom Slovenskej filharmónie, Marianom Turnerom, ako krstným otcom.

Trio Patkolo verí v hudbu ako jazyk spájajúci všetkých. Bez podpory sponzorov zvládli nahrávanie albumu na vlastnú päsť, čo potvrdzuje ich odhodlanie a profesionalitu. So svojim jedinečným prístupom k interpretácii klasickej hudby a s inšpiráciou mladých umelcov pokračujú v rozvoji slovenskej kultúry a hudobného dedičstva.

„Ako zástupcovia rómskej menšiny reprezentujeme a šírimo hudbu po celom svete. Nerobíme rozdiely medzi Rómami a Nerómami. Veríme, že hudba je medzinárodný jazyk, ktorému každý rozumie a ktorý spája všetkých ľudí na svete.“

– Anikó Patkolo, klaviristka

Daniela Bernatová

KAMENNÁ PORUBA

Nominácia za výnimočnú obetavosť a starostlivosť, ktorú poskytla v krízovej situácii piatim súrodencom s mentálnym postihnutím. Nad rámec pracovných povinností podala rodine pomocnú ruku, zabezpečila stravu a starostlivosť, až do ich bezpečného umiestnenia do ústavnej starostlivosti.

Sociálna pracovníčka Daniela Bernatová z Kamennej Poruby preukázala mimoriadnu empatiu a obetavosť, keď sa spontánne zapojila do pomoci piatim súrodencom s mentálnym postihnutím z rómskej osady. Títo súrodenci, všetci s diagnózou stredne ťažkej až ťažkej duševnej zaostalosti, zostali po smrti otca bez akejkoľvek podpory a žili v neľudských podmienkach – izolovaní, bez jedla, finančných prostriedkov a základného zabezpečenia.

Keď Daniela zistila, v akých podmienkach žijú, rozhodla sa okamžite konať. Na začiatok im priniesla jedlo na víkend, no jej pomoc sa rýchlo premenila na systematickú a nepretržitú starostlivosť. Denne po práci im nosila teplé jedlo, zabezpečovala nákupy, ošatenie a hygienické potreby. Všetky náklady najskôr pokrývala z vlastných prostriedkov, neskôr získala podporu od miestnej samosprávy. Daniela neustále čistila ich obydlie, organizovala dezinfekciu a spolu s kolegynami upravila ich príbytok do stavu, v ktorom bolo možné žiť.

Zároveň iniciovala všetky potrebné kroky na zabezpečenie dôstojného umiestnenia súroden-

cov do zariadenia sociálnych služieb (DSS), kde by dostali trvalú opateru. Počas tohto procesu sa súrodenci stali pre Danielu „adoptívnymi deťmi“. Starala sa o nich s láskou a oddanosťou, čím zmierňovala ich ťažkú situáciu, kým sa podarilo vyriešiť formality spojené s ich umiestnením.

V priebehu pol roka Daniela dosiahla to, čo sa zdalo nemožné – súrodenci boli umiestnení do DSS, kde sú dnes v bezpečí, čistote a teple. Jej nezištné úsilie zásadne zmenilo ich životy a poskytlo im nádej na lepšiu budúcnosť. Daniela Bernatová svojou prácou dokázala, že jeden človek dokáže výrazne ovplyvniť osudy iných, ak koná s empatiou, láskou a neochvejným odhodlaním.

„Bála som sa, či príjmu moju pomoc. Prvý kontakt bol poznačený obavou a nedôverou, ale každodenné stretnutia menili naše životy. Skúsenosť s týmito ‚mojimi deťmi‘ obohatila moje zmysľovanie a potvrdila mi, že láska k ľuďom má mnoho podob.“

– Daniela Bernatová, sociálna pracovníčka

Ján Polhoš

HUNCOVCE

Nominácia za vybudovanie komunitného priestoru pre deti zo sociálne znevýhodneného prostredia, kde sa môžu bezpečne hrať a rozvíjať. Svojopomocne premenil vlastnú garáž na zázemie pre nízkoprahové aktivity detí, čím vytvoril bezpečné a inšpiratívne miesto pre tých najzraniteľnejších.

Ján Polhoš, zamestnanec firmy v Kežmarku vyrábajúcej hadice pre domáce spotrebiče, sa rozhodol venovať svoj voľný čas a zdroje na podporu manželky a detí z miestnej rómskej komunity. Vlastnými rukami a výhradne z vlastných financií premenil svoju garáž na bezpečný komunitný priestor, ktorý dnes slúži na vzdelávacie a rozvojové aktivity detí a ich matiek z rómskej osady. Tento novovytvorený priestor poskytuje dôležité zázemie pre aktivity zamerané na rozvoj rodičovských zručností a podporu integrácie. Prevádzku vedie jeho manželka, ktorá pôsobí ako babica priamo v osade a dlhodobo sa venuje podpore tamjších rodín.

Motiváciou pre Jánov projekt bolo jeho presvedčenie, že rodiny postihnuté generačnou chudobou si zaslúžia rovnaké príležitosti ako ostatní. Uvedomil si, že deti z marginalizovaných komunit potrebujú pozitívne vzory a bezpečné prostredie, ktoré podporí ich rozvoj a poskytnú im šance, aké by za iných okolností nemali. Priestor, ktorý vytvoril, umožňuje týmto deťom zapojiť sa do aktivít, ktoré rozvíjajú ich sociálne zručnosti a pripravujú ich na lepšiu budúcnosť.

Rekonštrukcia garáže bola pre Jána výzvou, ktorú zvládol bez akejkoľvek externej pomoci. Napriek tomu, že tento krok obmedzil súkromie jeho rodiny, Ján si za svojím rozhodnutím pevne stojí. Je presvedčený, že vzájomná pomoc a solidarita sú nevyhnutné pre budovanie lepšej spoločnosti. Táto iniciatíva pre neho znamenala nielen praktickú podporu miestnej komunity, ale aj snahu o odstraňovanie predsudkov voči Rómom a podporu porozumenia medzi rôznymi komunitami.

Jánova práca je príkladom, že aj malé kroky jednotlivcov môžu viesť k významným spoločenským zmenám. Jeho snaha poukazuje na to, že ochota pomáhať a budovať mosty medzi komunitami sú kľúčovými nástrojmi na zlepšenie spolunažívania a na dosiahnutie pozitívnych zmien v spoločnosti.

„Medzi Rómov a Nerómov by som chcel zaviesť rovnosť. A aby neboli žiadne predsudky.“

– Ján Polhoš, aktivista

Aktivistky z Jarovnic a Hermanoviec

JAROVNICE, HERMANOVCE

Nominácia za vytrvalý boj za spravodlivosť a odškodnenie obetí nezákonných sterilizácií. V spolupráci s Poradňou pre občianske a ľudské práva ich úsilie viedlo k zavedeniu povinnosti informovaného súhlasu pri lekárskech zákrokoch a pokračuje v snahe dosiahnuť spravodlivé odškodnenie žien.

Skupina rómskych aktivistiek z Jarovnic a Hermanoviec sa už viac ako 20 rokov odhodlane zasadzuje za spravodlivosť pre nezákonne sterilizované ženy na Slovensku. Súčasťou tejto neľahkej cesty je ich spolupráca s Poradňou pre občianske a ľudské práva, ktorá im poskytuje priestor na spoločné stretnutia a podporu pri zviditeľňovaní tejto problematiky. Aktivistky dosiahli významné kroky smerom k spravodlivosti, vrátane historického prijatia informovaného súhlasu v roku 2004 a úspechov na Európskom súde pre ľudské práva. Napriek tomu však stále usilujú o odškodnenie všetkých nezákonne sterilizovaných žien prostredníctvom prijatia odškodňovacieho zákona.

Ich úsilie prinieslo v máji 2023 ďalší historický moment, keď parlament schválil návrh zákona v prvom čítaní. Aktivistky osobne presadzovali jeho schválenie na parlamentných výboroch, no kvôli predčasným voľbám sa zákon nestihol dokončiť. Aj napriek tomuto sklamaníu pokračujú vo svojom boji a angažujú sa za prijatie zákona. Okrem toho sa zasadujú aj proti segregácii rómskych detí na školách a rómskych žien na pôrodnických

oddeleniach, čím usilujú o rovnaké príležitosti pre svoje komunity.

Tieto ženy prekonalí mnohé prekážky a predsudky, aby vyslali jasný signál – je možné postaviť sa za svoje práva, dosiahnuť zmenu a bojovať proti diskriminácii. Svojím odvážnym krokom inšpirujú nielen ostatné ženy, ale tiež poukazujú na potrebu vzájomnej tolerance a zblížovania medzi Rómami a majoritou. Nominácia na ocenenie Roma Spirit je symbolickým uznaním ich dlhoročného úsilia o spravodlivosť a dôstojnosť, čím sa stávajú vzorom odhodlania a vytrvalosti.

„Rómske ženy čelia diskriminácii, najmä v zdravotnej starostlivosti a vzdelávaní. Naše deti sú často zaradené do segregovaných škôl bez kvalitného vzdelania, čo im bráni v lepšej budúcnosti. Je dôležité postaviť sa za svoje práva a ukázať, že sme rovnakí ľudia žijúci v jednej krajine.“

– Agáta Duchoňová,
Poradňa pre občianske a ľudské práva

DALIBOR JÍLEK

**profesor medzinárodného práva
(Česká republika)**

Dalibor Jílek je významným akademikom v oblasti medzinárodnej ochrany ľudských práv a humanitárneho práva. Prednášal na Masarykovej univerzite, Univerzite obrany v Brne, Univerzite Palackého v Olomouci, Paneurópskej vysokej škole v Bratislave a na zahraničných inštitúciách.

Jeho kariéru formuje jedinečná kombinácia teórie a praxe. Na národnej úrovni pôsobil v Rade vlády Českej republiky pre ľudské práva, kde prispel k tvorbe politik v tejto oblasti. Na medzinárodnej úrovni pôsobil v Rade Európy (RE) v Štrasburgu, kde bol členom poradného výboru v rámci Rámcového dohovoru na ochranu národnostných menšín počas dvoch funkčných období. V rokoch 2002 až 2017 bol členom Európskej komisie proti rasizmu a intolerancii (ECRI), významného ľudskoprávneho orgánu Rady Európy.

Jílek sa intenzívne venoval otázkam postavenia rómskej menšiny, diskriminácii jej členov a ich prístupu k vzdelaniu, zamestnaniu a zdravotnej starostlivosti. Tieto témy patrili k hlavným bodom rokovaní v štrasburských orgánoch. ECRI prispela k aktualizácii Všeobecného odporúčania politiky č. 13, revidovaného v roku 2020, zameraného na boj proti antigypsyizmu a diskriminácii.

Jílekova práca je neoceniteľným prínosom k presadzovaniu ľudských práv, ochrane národnostných menšín a posilňovaniu inkluzívnych politik na národnej aj medzinárodnej úrovni.

CHRISTINA CHALIOPOULOU

**právna poradkyňa špecializujúca sa
na sociálnu politiku (Grécko)**

Christina je spoluzakladateľkou a generálnou riaditeľkou organizácie ALYSOS Alert, gréckej inštitúcie zameranej na zabezpečenie sociálnej rovnosti a posilňovanie postavenia zraniteľných skupín. Je absolventkou London Metropolitan University v odbore európske štúdiá a etika a absolvovala aj špecializované štúdium Leadership for Gender Equality na British Council. Zastávala významné pozície v gréckych vládnych inštitúciách, kde viedla projekty zamerané na spoločenskú zodpovednosť, ľudské práva, sociálnu inklúziu a udržateľnosť. Pôsobila tiež ako poradkyňa prezidenta Centrálnej únie gréckych obcí a prispela k tvorbe stratégií v oblasti vzdelávania a sociálnej integrácie Rómov.

Má rozsiahle skúsenosti s tvorbou politik pre občiansku spoločnosť a budovaním silných partnerstiev s vládami i mimovládami organizáciami. Počas svojho pôsobenia v Generálnom sekretariáte pre vzdelávanie dospelých a celoživotné vzdelávanie na Ministerstve školstva navrhovala, plánovala a realizovala celoštátne vzdelávacie programy, ktoré poskytovali základné vzdelanie zraniteľným skupinám obyvateľstva a ľuďom ohrozeným sociálnym vylúčením.

Ako líderka ALYSOS Alert podporuje ochranu ľudských práv, rovnosti a dôstojnosti. Organizácia sa zameriava na rovnaké príležitosti a integráciu, čím prispieva k inkluzívnej spoločnosti, kde každý môže naplno rozvíjať svoj potenciál.

REDJEPALI CHUPI

**riaditeľ Rómskeho vzdelávacieho
fonde pre západný Balkán
(Severné Macedónsko)**

Redjepali Chupi je odborníkom s viac ako 20-ročnou praxou vo vládnom a mimovládnom sektore, kde sa sústreďí na presadzovanie práv menšín a podporu inkluzívneho vzdelávania. Ako bývalý riaditeľ Odboru na podporu a rozvoj jazykov etnických menšín na Ministerstve školstva a vedy v Republike Severné Macedónsko viedol iniciatívy zamerané na implementáciu ústavných práv menšín v oblasti vzdelávania a jazykových práv.

S odbornými znalosťami v práve, politickými skúsenosťami, projektovým riadením, právnym zastupovaním, výskumom a školením prispel k tvorbe politik a iniciatív na podporu integrácie menšín a posilňovania komunit. Jeho práca zahŕňa aktívnu účasť na národných aj medzinárodných projektoch, ktorých cieľom je zlepšenie podmienok pre menšinové skupiny a zabezpečenie ich plnohodnotného zapojenia do spoločnosti.

Od marca 2019 pôsobí v organizácii Roma Education Fund (REF) ako koordinátor siete. Od roku 2020 zastáva funkciu dočasného riaditeľa a zároveň riaditeľa pre krajinu REF v Srbsku a Severnom Macedónsku. Prostredníctvom svojej práce v REF sa usiluje o posilnenie vzdelávacích príležitostí pre rómske komunity a o vytváranie inkluzívnej spoločnosti, kde má každý príležitosť na úspech bez ohľadu na svoj pôvod.

YECHIEL BAR-CHAIM

**konzultant pre filantropiu
(USA/Česká republika)**

Yechiel Bar-Chaim, rodák z Washingtonu D.C., je významnou osobnosťou v oblasti medzinárodnej humanitárnej pomoci a podpory marginalizovaných komunit. Po získaní titulu na Harvardovej univerzite pokračoval v štúdiu na Sorbonne v Paríži a na Hebrejskej univerzite v Jeruzaleme. Svoju kariéru začal ako dôstojník v americkej armáde, kde dosiahol hodnosť kapitána.

Od roku 1985 pôsobil v organizácii American Jewish Joint Distribution Committee (JDC), kde zastával rôzne vedúce pozície. V rokoch 1989 až 1991 viedol operácie JDC vo Viedni, zamerané na pomoc židovským utečencom zo Sovietskeho zväzu. Počas vojny v bývalej Juhoslávii koordinoval evakuáciu židovských komunit zo Sarajeva a poskytoval humanitárnu pomoc všetkým obyvateľom bez ohľadu na etnickú príslušnosť.

Aktuálne žije v Prahe, kde ako nezávislý konzultant spolupracuje s Bader Philanthropies, Inc. so sídlom v Milwaukee, Wisconsin. Jeho práca sa zameriava na podporu marginalizovaných skupín, najmä českých a slovenských Rómov. Od februára 2022 koordinuje úsilie Bader Philanthropies pri poskytovaní pomoci zraniteľným osobám priamo postihnutým vojnou na Ukrajine.

Jeho bohaté skúsenosti a angažovanosť v humanitárnej oblasti z neho robia významného odborníka v oblasti filantropie a medzikultúrneho dialógu.

LOLA CABRILLANA

učiteľka, spisovateľka a rómska aktivistka (Španielsko)

Lola Cabrillana je významná spisovateľka, učiteľka predškolskej výchovy, aktivistka a mediátorka, ktorá sa venuje zviditeľňovaniu a podpore rómskej kultúry. S viac ako dvadsaťročnými skúsenosťami pôsobí v Malage, kde vzdeláva deti z rôznorodých komunít a vytvára prostredie rešpektu a hrdoosti na kultúrnu identitu. Jej inovatívny pedagogický prístup odbúrava stereotypy a podporuje inklúziu v triedach. Zároveň školí učiteľov a mediátorov o inklúzii, antigypsyizme a rómskej kultúre.

Popri pedagogickej činnosti je autorkou diel *Voces colour canela*, *La maestra gitana* a *Las cuatro esquinas del mar*, ktoré skúmajú výzvy rómskej komunity v súčasnej spoločnosti. Jej literárna tvorba získala pozitívny ohlas a urobila z nej významný hlas v kultúrnej a vzdelávacej sfére.

Počas svojej kariéry bola ocenená viacerými prestížnymi cenami, vrátane Ceny za šírenie rómskej kultúry na Andalúzskych rómskych cenách a Solidárnej ceny od Fundación Secretariado Gitano za svoj prínos a propagáciu rómskych hodnôt. Za záväzkov k rovnosti a obhajobu rómskej komunity bola v Malage ocenená Cenou za spoločenské líderstvo.

Lola Cabrillana si zachováva pokoru a silné spojenie s vlastnými koreňmi – každý víkend pomáha rodine na blížich trhoch na Costa del Sol. Je aktívna aj na sociálnych sieťach, kde inšpiruje pedagógov k budovaniu inkluzívneho vzdelávania.

MARIANA KLOBUŠICKÁ

regionálna riaditeľka spoločnosti Marius Pedersen, a.s., zástupca finalistu Roma Spirit 2023 v kategórii Spoločnosť a zamestnávateľ

Mariana Klobušická, rodáčka z Banskej Bystrice a hrdá matka dospelých dcéry, pôsobí v spoločnosti Marius Pedersen, a.s., kde od roku 2021 zastáva pozíciu regionálnej riaditeľky. Po ukončení ekonomického vzdelania začala svoju kariéru v bankovníctve, no už viac ako 17 rokov sa venuje oblasti odpadového hospodárstva. Počas tohto obdobia prešla rôznymi pozíciami – od obchodnej zástupkyne až po vedúcu dopravy – a vybudovala si reputáciu profesionálky, ktorá sa aktívne podieľa na zmene vnímania tejto dôležitej, no často prehliadanej práce.

Mariana je hrdá na to, že pracuje v spoločnosti, ktorá kladie dôraz na slušnosť, rešpekt a dobré medziľudské vzťahy. V Marius Pedersen sa dbá na to, aby si zamestnanci rozumeli najmä po ľudskej stránke. Rozmanitosť kolegov – bez ohľadu na farbu pleti, národnosť alebo vierovyznanie – nikdy nemá vplyv na hodnotu ich práce. Tento prístup uplatňuje aj pri prijímaní nových kolegov, pretože verí, že kvalitný výsledok nezávisí od toho, kto prácu vykonáva, ale od ich rozhodnutia a profesionality.

MARTIN DANIEL

športovec, finalista Roma Spirit 2017 v kategórii Osobnosť

Martin Daniel, rodák zo Skalice, zasvätil svoj život športu, najmä hokeju a hokejbalu. Hokeju sa venoval už od šiestich rokov, no po ukončení mládežníckej kariéry plynule prešiel k hokejbalu, kde dosiahol svoje najväčšie športové úspechy. Ako dvojnásobný majster Slovenska a víťaz Česko-slovenského superpohára sa zapísal medzi výrazné osobnosti tohto športu.

Dnes hrá Martin amatérsky hokej na lokálnej úrovni, pričom jeho športové aktivity sú o to pozoruhodnejšie, že ich dosahuje napriek zdravotnému znevýhodneniu. Už od mladého veku žije s diabetom 1. typu a počas všetkých svojich úspechov sa spolieha na inzulínovú pumpu. Jeho rozhodnutie a vytrvalosť sú inšpiráciou nielen pre športovcov, ale pre každého, kto čelí výzvam života.

V roku 2017 bol Martin nominovaný na ocenenie Roma Spirit v kategórii Osobnosť, čo len podčiarkuje jeho význam ako vzoru pre rómsku komunitu i širšiu spoločnosť. Svojím športovým nasadením, vytrvalosťou a pozitívnym prístupom ukazuje, že zdravotné prekážky, ani iné obmedzenia nemusia brániť napĺňaniu cieľov a snov.

„V športe sa najčastejšie oceňujú výkony, no ja som si vždy všimol aj ceny za férovú hru alebo trofeje pre najmenej trestaných hráčov. Roma Spirit považujem za podobný typ ocenenia, kde športovec, vedkyňa či módný návrhár nezískajú cenu len za svoju prácu, ale aj za ten krok navyše. Je skvelé, že si to niekto všíma.“

MICHAELA MIHOKOVÁ

spisovateľka a redaktorka, finalistka Roma Spirit 2022 v kategórii Osobnosť

Michaela Mihoková, rodáčka z Trnavy, je novinárka, spisovateľka a výrazná osobnosť, ktorá sa venuje zložitým spoločenským témam. Ako redaktorka Hospodárskych novín sa špecializuje na zdravotníctvo, no jej srdcovou záležitosťou zostáva literárna tvorba. Michaela je autorkou piatich kníh, v ktorých odvážne poukazuje na nebezpečenstvo rasizmu, ničivú silu nenávisti a uzdravujúcu moc nádeje.

Jedným z jej najvýraznejších diel je román *Poskvvrnená* (2017), ktorý získal 2. miesto v kategórii Debut roka 2017 podľa Knižnej revue. Jej literárna tvorba je dôkazom toho, že próza môže byť nielen umeleckým, ale aj spoločenským nástrojom na podporu porozumenia a riešenie pálčivých otázok dnešnej doby.

Michaela sa aktívne angažuje aj mimo literárnej scény. Už dva roky vedie podcast *Na káve s Mišel*, prostredníctvom ktorého sprostredkúva poslucháčom vieru v Boha a inšpiruje ich k hlbšiemu zamysleniu nad životom.

Jej práca spája svet literatúry, žurnalistiky a duchovna, pričom Michaela svojimi aktivitami dokazuje, že písané slovo má moc meniť životy a spoločnosť k lepšiemu. Hoci budúcnosť prináša nové výzvy, je presvedčená, že písanie zostane neoddeliteľnou súčasťou jej života.

MIROSLAVA RYCHTÁŘECHOVÁ

**manažérka pre strednú Európu
Tesco Stores, zástupkyňa laureáta
Roma Spirit 2022 v kategórii
Spoločnosť a zamestnávateľ**

Miroslava Rychtářechová pôsobí ako CE Market Services Manager pre Slovensko, Českú republiku, Poľsko a Maďarsko v spoločnosti Tesco. Vedie medzinárodný tím, ktorý zabezpečuje služby pre viac ako 22 000 zamestnancov v oblasti odmeňovania, organizačného dizajnu, náboru, tréningu a vzdelávania. Počas svojej kariéry zastávala viaceré manažérske pozície, vrátane vedenia oddelenia ľudských zdrojov pre Tesco na Slovensku.

Jej pracovná filozofia kladie dôraz na vytváranie prostredia, kde sa každý cíti vítaný a rešpektovaný bez ohľadu na rozdiely. Verí, že rozmanitosť tímov – bez ohľadu na národnosť či vierovyznanie – prispieva k lepším výsledkom a zdravším vzťahom.

Miroslava je členkou správnej rady Nadácie Tesco, podporuje projekty na udržateľnosť a komunitnú pomoc. Pôsobí tiež v správnej rade organizácie DofE (Duke of Edinburgh), ktorá rozvíja potenciál mladých ľudí, a v predstavenstve HRcomm, združujúcom profesionálov v oblasti riadenia ľudských zdrojov.

Aktívne presadzuje zmeny, ktoré búrajú predsudky a podporujú inklúziu v spoločnosti, pričom zdôrazňuje dôležitosť rovnakých príležitostí pre každého.

„Mojou hlavnou motiváciou je presvedčenie, že každý človek má právo na dôstojný život a príležitosť na rozvoj.“

PETER JENDRÁL

**manažér, finalista Roma Spirit 2020
v kategórii Čin roka**

Peter Jendrál, rodák z Hrabušíc, je známou osobnosťou v oblasti komunitnej práce a podpory marginalizovaných rómskych komunit na Slovensku. Ako hrdý otec dvoch detí, Filipka a Petky, a partner Zuzany, spája svoje rodinné hodnoty s odhodlaním pomáhať ľuďom, ktorí to najviac potrebujú. Popri svojej rodine je aj veľkým podporovateľom športových podujatí.

Po ukončení Strednej priemyselnej školy v Poprade vyštudoval sociálnu prácu na Vysokej škole zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety. Počas štúdia začal pôsobiť na Úrade splnomocnenca vlády pre rómske komunity ako regionálny koordinátor a neskôr ako riaditeľ odboru regionálnej koordinácie. Počas pandémie COVID-19 zohral kľúčovú úlohu v organizácii karanténnych opatrení v obciach Žehra, Krompachy a Bystrany, kde sprostredkoval komunikáciu medzi komunitami, armádou a políciou.

Komunitnej práci sa venuje od roku 1999, keď začínal ako radový policajt a neskôr pôsobil ako referent špecialista pre prácu v komunite v okrese Poprad. Jeho kariéra zahŕňala aj pôsobenie v neziskových organizáciách zameraných na rómsku problematiku. V súčasnosti pracuje na projekte zameranom na zamestnanosť a bývanie, ktorý má priniesť pozitívne zmeny a podporiť sociálnu inklúziu.

Peter je známy svojím neúnavným nasadením, priamym prístupom a vierou v zmenu. Svojou prácou ukazuje, že jednotlivá angažovanosť dokáže zásadne ovplyvniť životy mnohých ľudí. Všetko, čo robí, robí s pokorou a so srdcom, s cieľom pomáhať a prispievať k vytváraniu spravodlivejšej spoločnosti.

Autor projektu: Ľubomíra Slušná-Franz
Producent: Magdaléna Rothová (ACEC)
Tibor Horváth (STVR)
Réžia: Viktor Csudai
Scenár: Magdaléna Rothová
Stano Daniel
Dramaturgia: Miki Michelčík
Hudobná dramaturgia: Barbora Botošová
Vedúci produkcie: Jana Mroščáková (ACEC)
Ján Jurga (STVR)
Produkcia: Peter Bestvina
Judita Marčoková
Tomáš Ondačka
Svetelná a zvuková produkcia: Hurricane
Voice-over: Miki Michelčík
Hlavná kamera: Jozef Guláš
Vizuálna identita projektu: Róbert Szabó
Grafická úprava: Dve Lamy
Audiovizuálna grafika: Dve Lamy
Dokumenty: Ján Dobranský
Fotografia: Barbora Haviarová
Ján Dobranský
Matúš Lago
Zdenko Hanout
Autor ocenenia: Miloš Rác

Tím Roma Spirit vyjadruje úprimné poďakovanie všetkým partnerom, umelcom a priateľom za ich podporu a cennú spoluprácu.

Premiéra: 5. decembra 2024 o 20:10 na :2

© 2024 Asociácia pre kultúru, vzdelávanie a komunikáciu (ACEC)
www.acec.sk | office@acec.sk
f @ y

VYHLASOVATELIA

**SLOVENSKÁ TELEVÍZIA
A ROZHLAS**

ÚRAD
SPĽNOMOCNENCA VLÁDY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY
PRE RÓMSKE KOMUNITY

PARTNERI

Nadácia SPP

Kingdom of the Netherlands

**Rakúske
veľvyslanectvo
v Bratislave**

Ambasáid na hÉireann
Embassy of Ireland

British Embassy
Bratislava

REALIZOVANÉ S FINANČNOU
PODPOROU FONDU NA PODPORU
KULTÚRY NÁRODNOSTNÝCH MENŠÍN.

MINISTERSTVO
SPRAVODLIVOSTI
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

REALIZOVANÉ S FINANČNOU PODPOROU MINISTERSTVA SPRÁVODLIVOSTI SR
V RÁMCI DOTAČNÉHO PROGRAMU NA PRESADZOVANIE, PODPORU A OCHRANU
ĽUDSKÝCH PRÁV A SLOBÔD A NA PREDCHÁDZANIE VŠETKÝM FORMÁM DISKRIMINÁCIE,
RASIZMU, XENOFÓBIE, ANTISEMITIZMU A OSTATNÝM PREJAVOM INTOLERANCIE.

**PARTNER KATEGÓRIE
MIMOVLÁDNA ORGANIZÁCIA**

**HOSTITELIA
ROMA SPIRIT 2024**

**TECHNICKÝ
PARTNER**

**HOSPITALITY
PARTNER**

**MOBILITY
PARTNER**

**PRODUKTOVÍ
PARTNERI**

MEDIÁLNI PARTNERI

SPOLUPRACUJÚCE ORGANIZÁCIE

SLOVENSKÉ NÁRODNÉ
STREDISKO
PRE ĽUDSKÉ PRÁVA

Štátna
vedecká
knížnica
v Prešove

rakúske | kultúrne | fórumth